

STELSELHERZIENING

Wet toekomst pensioenen levert werknemer volledig uit aan financiële sector

Zorgwekkend, dat politici de zekere pensioenuitkering willen vervangen door een onzeker financieel product. De Kamer dient zich als wetgever op te stellen en zou niet de redematies moeten volgen van de belanghebbende financiële sector.

Deze week behandelt de Tweede Kamer de Wet toekomst pensioenen. De belangrijkste veranderingen staan niet expliciet in de wet, het is lastig te zien wat we kwijtraken. Het is ook zorgwekkend dat veel politici zich gebonden voelen aan het eerder gesloten Pensioenakkoord. Deze wet is daar een gevolg van, maar dit wetsvoorstel zelf bestond toen nog niet. Alternatieven zijn niet aan de Kamer voorgelegd.

De Wet toekomst pensioenen gaat over de tweede pijler van ons pensioenstelsel, de pensioenfonds. In deze pensioenfonds betalen deelnemers en werkgevers premies, daarmee sparen zij collectief voor hun pensioen en bij de pensioenleeftijd krijgen zij een (binnen de bandbreedte) gegarandeerd pensioen.

Dit is de essentie: een gegarandeerde pensioenuitkering. Het wettelijke systeem is gebaseerd op bescherming van de werknemer tegen onwillige werkgevers en op solidariteit tussen werkenden en gepensioneerden, tussen langlevenden en korter levenden.

Dit systeem is een kapitaalgedekt systeem. Het pensioenfonds moet de opgebouwde pensioenverplichtingen van alle deelnemers en gepensioneerden in kas hebben. Er zijn desondanks verschillende knoppen om aan te draaien: de premies voor werkgevers en werknemers, de indexering van de pensioenen en de rekenregels om vast te stellen of wel aan alle verplichtingen kan worden voldaan.

Doordat er wordt gespaard, ontstaat er kapitaal. Op dit moment meer dan 1.500 miljard euro. Als het ingelegde spaarkapitaal succesvol wordt belegd, is er financiële ruimte voor hogere indexatie van het pensioen of lagere premies. Het rendement van de beleggingen levert dan immers extra inkomsten.

In de Wet toekomst pensioenen wordt de huidige zekere pensioenuitkering vervangen door een onzeker financieel product: iedereen spaart voor zichzelf en de pensioenuitkering hangt af van het rendement van de beleggingen. In het nieuwe stelsel is niet de uitkomst gegarandeerd, maar zijn de premies vastgelegd. Dit betekent dat er geen knoppen meer zijn om aan te draaien. De premies liggen vast, rekenregels en indexatiebeslissingen zijn niet nodig. De uitkomst wordt bepaald door de opbrengst van de beleggingen.

Vaste premies zijn vooral in het belang van werkgevers. De loonsom van een bedrijf is dan eenduidig en bevat minder onzekerheden. Dit is conform het Angelsaksische systeem. Een bedrijf is dan aantrekkelijker als beleggingsobject en het is makkelijker om internationaal kapitaal aan te trekken. Beleggers houden niet van het Rijnlandse systeem waarin werknemers ook zeggenschap heb-

De Amsterdamse Zuidas, het financiële hart van Nederland.

Foto Freek van den Bergh / de Volkskrant

Marjolein Quené is historicus en bedrijfskundige en voormalig bestuurslid van de Stichting Nationaal Pensioenregister.

ben, al is het maar in het bestuur van een pensioenfonds.

Werknemers worden met het wetsvoorstel op drie manieren uitgeleverd aan de internationale kapitaalmarkten. Ten eerste betaalt de werkgever niet meer mee bij een eventueel noodzakelijke verhoging van de premies, mochten de pensioenen te laag worden. Ten tweede wordt de werknemer geheel afhankelijk van de opbrengsten van de beleggingen. Alle risico's liggen bij de werknemer. Ten derde wordt hij ook nog afhankelijk van de mensen die voor de pensioenfonds deze beleggingen gaan doen.

De verzamelde pensioenfonds krijgen nu ongeveer 40 miljard per jaar aan inkomsten uit premies en betalen 35 miljard per jaar aan uitgekeerde pensioenen. De bijkomende kosten zijn nu al exorbitant hoog. Minstens 10 miljard per jaar gaat op aan de uitvoering en vermogensbeheer. Dat is een kwart van de

Alle risico's liggen bij de werknemer. En die wordt ook nog afhankelijk van de mensen die voor de pensioenfonds deze beleggingen gaan doen

premies. Dat laat zien wie de andere belanghebbenden bij de Wet toekomst pensioenen zijn: de pensioensector zelf, de financiële sector, de mensen die de bonussen ontvangen, de private equity, de hedgefondsen, de beleggingsfondsen.

De politieke discussie gaat nu vooral over de manier waarop die individuele beleggingsproducten gemaakt gaan worden (het 'invaren' van die ruim 1.500 miljard euro) in tien miljoen individuele potjes, of over mitigerende maatregelen om grote verschillen tussen het oude en nieuwe systeem te dempen. Maar het principe is: elk individueel pensioen wordt afhankelijk van de grilligheid van de financiële markten.

De Wet toekomst pensioenen is in feite het privatiseren van het collectieve pensioenstelsel om het beter te laten passen in de logica van de financiële markten. Het pensioenstelsel was er juist voor bedoeld om te voorkomen dat werknemers afhankelijk zijn of worden van individuele financiële producten.

De Tweede Kamer zou met haar wetgevende taak juist tegenwicht kunnen bieden. Begrens de kosten van de uitvoering en het vermogensbeheer, stel andere rekenregels op, vergroot de kring van solidariteit door deelname van zzp'ers mogelijk te maken. Houdt de bescherming in stand tegen onwillige werkgevers en tegen de grilligheid van de financiële markten, kies desnoods voor een ander, Scandinavisch systeem.